

Akdeniz Üniversitesi
Dumlupınar Bulvarı
07058 Kampus
Antalya/TÜRKİYE

Akdeniz Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Gerontoloji Bölümü

Yaşlılık Alegorilerinden Yaşlıların Eğitime

Prof. Dr. İsmail Tufan

Yaşam süresi uzarken ve yaşlılar çoğalırken, yaşlılık, basmakalıp görüşler altında ezilmektedir. Buna karşı koymanın en iyi yolu, aksini ortaya koyan kanıtlardır.

60+ Tazelenme Üniversitesi'nde yaşamının sınırına yaklaşan insana, büyük ihtimalle geçici, ancak "birey" ve "olmak" arasındaki etkileşime dayanan deneyimlerle, erişilebilir bir yaşamın fırsatı sunulmaktadır. Bu, yaşlılık hakkında basmakalıp görüşleri de çürüten kanıtların ortaya konulduğu anlamlı bir girişimdir. Uzun vadede kaçınılmaz kayıplarla bağlantılı olan fiziksel yaşlanmasına rağmen, bireye, bir nevi canlanma veya yeniden doğuş veya bizim deyimimizle "tazelenme" olasılığı sunmaktadır.

Yaşlılık üçüncü yaş olarak da tanımlanır. Biz ona "ikinci yaşam" diyoruz. Çünkü insanın binlerce yıllık rüyasını ifade ediyor. "Yeniden doğuş", "kendini kanıtlamak", "gençlik pınarı umudu", "kozmozolojik yaşam dönemleri" veya "astrolojik yaşam dönemleri" gibi antik, erken ve ortaçağlardan gelen birçok gelenek, filozofların ve şairlerin tasarımları, bugün de birer alegori olarak bilinirler. Artık orijinal kutsal anlamlarını sadece tahmin edebiliriz. Fakat bunlar günlük yaşamın bilgelik ipuçlarını verirler. Bazı deyim ve atasözlerini de belirlemektedirler. Herhalde sosyal bilim teorisinde bile etkileri vardır. Muhtemelen en yaygın alegori "yaşam yayıdır": *"Yaşam yayı, hayat planının temel modeli olarak geleneklerle aktarılan, bir dağa tırmanış imajına dayanıyor: Çocukluğun ardından gelen gençliğinizde yükselişe ve buna hazırlanıyorsunuz. Gençlikte başlayan yükseliş, orta yaşta veya olgun yetişkinlikte erişilen dorukta aynı anda başlar ve sona erer. Ardından daha az güçlü, daha ziyade tereddütlü iniş, yaşam aktivitesi vadisine dönüş gelir"* (Fuchs 1984, s.43; Tercüme: İ.T.).

Atasözleri ve deyimlerde hayat bir yol, bir koşu, bir gezi, bir panayır, bir oyun, bir tiyatro olarak tasavvur edilir. Bunların yanı sıra yolculuk imajını, genellikle gemi yolcuğu, olarak biliyoruz. Shakespeare, 'Julius Sezar'ında şöyle der (Fuchs 1984, s.44):

*"İnsanların eylemlerinde gelgitler var:
Tufanı algıyorsanız, mutluluğa götürür;
Eğer onu kaçırsanız, o zaman
Yaşam seyahatinin tümü sıkıntılarda ve tehlikeli kayalıklarda kıvranır.
Şimdi böyle açık denizlerde yüzüyoruz,
Ve eğer akım bizi kaldırırsa, onu kullanmalıyız,
Bunu yapmazsan, gemi ve mal mülk yok olur."* (Tercüme: İ.T.).

Yaşamı, bütün olarak veya bir bölümünü planlama becerilerine sahip olmayanlar, uzmanlara ve danışmanlara başvurabilirler. Bununla birlikte, yaşamın kişiselliğine yönelik tüm vurgulara rağmen, gelecekteki yaşamın ve gelecekteki kimliğin tasarımı, risk alınmadan bireysel olarak yapılamaz. Ayrıca, bütünü, büyük grubu, toplumu da dikkate almak gerekir. Yaşlı

Akdeniz Üniversitesi
Dumlupınar Bulvarı
07058 Kampus
Antalya/TÜRKİYE

Akdeniz Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Gerontoloji Bölümü

yetişkinlerin eğitime katılımı, sadece bireyin değil, toplumun da geleceğe, “yaşlı topluma” hazırlığıdır.

Jasper’in (2002) vurguladığı, Gerontoloji’nin toplumu ve politikayı geleceğe hazırlaması talebi, yüksek sesle telaffuz edilmese de artık yaşlılığın simasını güldürme vaktinin geldiği bilinci oluşmuştur. İnsanlar bunu kendi yaşamına ve yaşlanan topluma baktığında sezinlemektedir ve hayatın “bizden sadece aktiflik, çalışma veya uğraş değil, aksine dünyada ayakta kalmamızı, onun içinde eylem talep” (Rosenmayr 2004, s.17) ettiğini kavramaktadır.

60+ Tazelenme Üniversitesi, sadece gerontolojik bilgimizin rasyonel bir sonucu olarak değil, aynı zamanda tecrübelerimizin yarattığı sezilerimizin de bir meyvesidir. Giderek olgunlaşan bu meyvenin şu andaki lezzetini değerlendirme vakti gelmiştir.